

Josep Montasell Dorda: “Pot ser sostenible una ciutat sense espai agrari?”

Director del Parc Agrari del Baix Llobregat

TEXT I IMATGES: ALBA GROS

L'amença de la instal·lació d'Eurovegas al Baix Llobregat ha estat el detonant per entrevistar finalment en Josep Montasell, un gran defensor dels espais agraris que concreta la seva voluntat com a director del Parc Agrari d'aquesta comarca i també com a membre de la comissió tecnicocientífica de la Fundació Agroterritori. És un home de talla rodona, amb una barba blanca que es fa mirar i de conversa franca i decidida. Sap que l'agricultura no ocupa el lloc que es mereix en les preocupacions dels polítics, però continua bregant perquè els espais que voregen les ciutats mantinguin una funció agrària malgrat les enormes pressions urbanístiques. I ho té molt clar: “Els horts han de ser a la plaça Catalunya, al mercat del Puigmercadal o allà on sigui, però no es poden menjar espai productiu”

1. Vostè diu que l'agricultura es pot abandonar, museïtzar o bé gestionar. Què estem fent en aquest país?

La tendència és a museïtzar-la. Per exemple un municipi manté tres pagesos i els ensenya com un element de pervivència del passat: “Érem un poble pagès i encara ens en queden tres!”. I a més els deixa només els retalls de terra que quedin, fragmentant l'activitat pagesa. I una cosa que està rosegada a trossos és museïtzar, és deixar els pagesos a precari tota la vida, vivint conflictes en un territori sota pressió urbanística.

2. En el segle XXI, l'agricultura i els pagesos a més de produir, ens han de proporcionar un espai de lleure, cuidar el paisatge, etc.?

No. Jo sempre defenso que el pagès no ha de ser multifuncional. La multifuncionalitat és una conseqüència. El pagès és un professional que fa una activitat productiva de proveïment d'aliments i de matèries primeres. Pot vincular-se a temes ambientals, socials i fins i tot pot diversificar la seva explotació i per exemple acceptar grups escolars a qui ensenyar la finca. Però la seva finalitat no és aquesta. Tornaríem a caure en el tema de l'agroturisme, que inicialment era una activitat complementària al sector agrari i s'ha convertit en un negoci on l'activitat agrària és una cosa per ensenyar i el negoci principal és el turisme; altra vegada la museïtzació. A un metge no se li demana pas que sigui multifuncional, per què ho ha de ser un pagès?

3. Però el Parc Agrari, per exemple, sí que compleix també una funció de lleure per la gent de les ciutats veïnes.

Podem gestionar espais on la gent pugui passejar, anar amb bicicleta, però la funció principal no és aquesta, sinó produir i crear un comerç de proximitat on el pagès i el consumidor es coneixin i tinguin certa relació. I així, en certa manera, el pagès ja està complint una doble funció: productiva i social.

4. En qualsevol cas, vostè augura que el 2060 no quedaran pagesos a Catalunya si es manté la tendència.

És un tema de càlcul a partir de les explotacions que hi ha i les que pleguen anualment. Aquí al Parc Agrari potser no passarem del 2020... Sí que ara s'està incorporant altra gent al sector, però el que interessa és que s'hi quedin. La incorporació vindrà sobretot a través de gent no pagesa, que escullen una opció de vida, més que per una continuïtat forçada per la tradició familiar.

5. I Com podem aconseguir que persones joves que no venen de pagès passin a engruixir el sector agrari?

El que és ideal és tenir un equip jove amb experiència. Sembla una contradicció però calen equips formats per un pagès professional que aporta l'experiència i un jove que es vol incorporar. També cal donar més pes al tutor –a l'estil de l'Escola de Pastors–, formacions específiques, ajuts en funció realment de les necessitats del seu moment. Hauríem d'entendre que no donem ajuts, invertim. Qui inverteix vol tenir resultats, vol que realment la persona s'acabi incorporant; i qui inverteix i vol resultats ha de fer un seguiment de l'explotació, sense desentendre's. La diferència entre els hippys de la meua època i la gent a qui ara es considera hippy, és que abans amb una cabreta, un rusc de mel i alguna coseta més, ja vivien. I ara no; ara tots tenen mòbil i aquest mòbil cobra, per tant ara ja necessiten dues cabretes i s'han de convertir en empresaris, encara que a ells no els agrada que se'ls consideri així.

6. Un dels fets que dificulten la incorporació de joves pagesos és l'accés a la terra.

No es pot adquirir terra en propietat perquè el preu és molt alt. Però el problema no és no poder adquirir, el problema és trobar gent que estigui disposada a arrendar les terres. Per exemple, en

un lloc on hi ha condicions per una expropiació –com ara és el cas d'aquí el Parc Agrari amb la possible instal·lació d'Eurovegas—, si tens una terra en propietat arrendada a un pagès, els diners han d'anar en part per la persona que està pagant el lloguer. I en zones agrícoles periurbanes, la pressió urbanística fa que l'amenaça de l'expropiació sempre estigui present, malgrat els plantejaments d'ordenació del territori que s'hagin fet a priori.

7. Aleshores, val la pena crear figures com el Parc Agrari?

Ja hi ha grups d'urbanistes que es lamenten dient que no cal planificar res sinó que només cal diferenciar el sòl urbà de “la resta”. I “a la resta” hi farem allò que convingui quan calgui. No cal pagar consultories ni fer figures de protecció del territori, si després amb l'excusa de la utilitat pública s'hi pot fer qualsevol cosa.

8. Però malgrat tot, continua veient la necessitat d'una Llei d'espais agraris.

La Llei d'espais agraris ja la vaig començar a reivindicar quan va sortir la llei que regulava els espais naturals protegits, l'any 1985.

9. Però cap partit ho ha entomat i no sembla que interressi. Per què?

Tothom vol i dol. Perquè, en teoria, si tu tens definits uns espais en el territori que tenen un interès específic a conservar, qualsevol actuació que facis allà sempre es pot plantejar com una actuació amb més problemes que si es fes en un sòl que no estigui reconegut pels seus valors. Com el que està passant ara al Baix Llobregat... és clar que aquí només hi ha un pla territorial... Si ara s'hagués d'aprovar la Llei d'espais naturals, dubto que s'arribés a fer perquè les pressions serien enormes.

10. En definitiva, com ho fem perquè la gent que vol ser pagès o pagesa tingui accés a la terra?

Nosaltres ens hem plantejat ajuts per a la posta apunt d'una explotació que hagi estat aban-

El perfil

En Josep Montasell i Dorda va néixer el 1953 a Mataró. Als 18 anys ja va fer la seva guerra a favor dels hivernacles del Maresme que rebien atacs per lletjos i antiestètics, i des del 1985 reclama una llei d'espais agraris que ajudi a protegir i ordenar les terres destinades al primer sector. Ha participat en el desenvolupament i la gestió d'espais agraris en diversos planejaments municipals com a Sabadell, Mataró i Arenys de Munt. A més de dirigir el Parc Agrari del Baix Llobregat forma part de la comissió tecnocientífica de la Fundació Agrotèrritori i és membre del Consell de Protecció de la Natura de la Generalitat de Catalunya.

donada. Els ajuntaments també podrien posar un impost sobre terres infrautilitzades –com alguns ajuntaments tenen un impost sobre sòls sense edificar—; també es podria forçar la Llei de finques manifestament millorables, que ja existeix però no s'està aplicant, i que permet expropiar l'ús de terres que no estan produint. És a dir, no expropies la terra però expropies l'ús. Hem de buscar mecanismes i posar-los en marxa, sabent que a vegades aquestes mesures fan por al propi sector

11. Com afectarà l'Eurovegas al Parc Agrari si finalment s'arriba a fer?

No ens ho han dit, però nosaltres entenem que l'aeroport té unes servituds en alçada en forma de con perquè els avions es puguin enlairar i puguin aterrar sense problemes. On permet fer més alçada és justament on també s'escau el parc agrari. Tampoc és el mateix ocupar 800 hectàrees —que era el que havien dit inicialment— que ocupar-ne 200 “ampliables”, que han dit després. Però el problema no és la superfície sinó que han obert un procediment que encara que no es faci es planteja com a possible. Han obert una metodologia de treball que és: vostè porti'm una proposta interessant, que creï llocs de treball, i l'aplicarem.

01. Josep Montasell Dorda al costat de l'Arboretum del Parc Agrari del Baix Llobregat.

12. Com s'ho ha pres la gent del territori?
 Hi ha hagut de tot. Hi ha qui ho veu bé perquè pensen que ja pleguen i se'n van; n'hi ha que s'han empenyat i en sé de dos que ja estan buscant terra per continuar en alguna altra banda. Però una altra vegada el problema no és si els pagesos volen vendre o no, sinó com s'han creat les condicions perquè això sigui possible. És una discussió política. L'espai agrari no té cap interès.

13. I sobretot una qüestió de crear llocs de treball en un moment de màxim atur. Quanta gent està treballant en les finques del Parc Agrari?
 Calculem que unes 1.200 persones. Sí, d'acord, podem ser molts o pocs. Però hi ha elements estratègics: Barcelona, que vol ser slowcity i vol

La Llei de finques permet expropiar l'ús de terres que no estan produint

ser la ciutat intel·ligent i sostenible i ho vol ser tot,... pot ser sostenible una ciutat sense espai agrari? Sostenibilitat és només fer recollida selectiva, instal·lar plaques solars i quatre coses més?

I el tema de l'aigua, que ningú en parla... se suposa que ja la traurem d'algun lloc, ja farem

dessaladores, ... I el tema de l'alimentació, no és estratègic? Tothom planteja l'autosuficiència energètica i alimentària, se'n fan llibres i congressos però a l'hora d'aplicar-ho no hi ha qui ho apliqui; pensen que 100 quilòmetres més enllà ja poden fer menjar, i si convé fins i tot 200 quilòmetres més enllà, amb les emissions de CO₂ i la despesa energètica que comporta.

14. Segons vostè, no s'entén un espai agrari periurbà sense gestió. Però el marge en el sector primari dóna com per cobrir les despeses d'aquesta gestió? Qui i com n'ha d'assumir el cost?

La figura de parc agrari es pot dur on vulguis; en definitiva és la voluntat política d'ordenar un espai, de gestionar-lo i d'invertir-hi amb un tracte especial. Sempre defenso que els diners que s'hi destinen en el fons són una compensació del municipi pels diners que es guanyen en la gestió del sòl urbanitzable. Perquè pugui haver-hi un parc agrari fan falta sis elements:

- voluntat política -com s'aconsegueix és cosa de cadascú;
  - col·laboració dels funcionaris -perquè hi poden posar pegues, ser neutres o ser col·laboratius;
  - el suport del sector agrari -no cal que siguin tots perquè hi ha molts interessos;
  - el pacte, acordant entre el sector i l'administració què es vol fer;
  - la col·laboració i l'aliança amb el consumidor;
  - i la militància, per ser prou constant per aconseguir-ho.
- Sovint els passos comencen per aquest darrer element. ■

ASSECADOR SOLAR DOMÈSTIC

per a fer panses, figues seques, orellanes,
 botifarres seques (secallones).

Imprescindible per a herbes aromàtiques, conserva de bolets,
 tomàquets secs i altres productes.

Sense costos i de forma molt senzilla.

EMISON ECOLOGÍA, S. L.

c/ Vallirana, 67, 1r 4a - 08041 - Barcelona

Tel.: 93 211 50 93 Fax: 93 211 18 38

Mail: info@emison.com - Internet: www.emison.com